

Fókusz

Konvergencia program: a brüsszeli támogatás ellenére újra kell tárgyalni

A magyar kormány 2006. szeptember 1-én benyújtotta az Európai Unió részére az átdolgozott konvergencia programot. Ezzel párhuzamosan ugyancsak szeptember 1-től bevezette az első Gyurcsány-csomagot, az első megszorító csomagot. A két időpont nem véletlen: a konvergencia program a 2007-2009 közötti időszakban lényegében megszorító csomag, és ezt készíti már elő az első Gyurcsány-csomag. Az új konvergencia programot megelőzően érdemi tárgyalások nem történtek sem a politikai pártokkal, sem a civil élettel, sem a gazdasági élet szereplőivel. A látszategyeztetések következtében alakult ki az a furcsa helyzet, hogy a brüsszeli benyújtással egy időben már lényegében megindult a tényleges végrehajtás, hiszen a 2006. szeptember 1-ei első Gyurcsány-csomag már a konvergencia program szellemében, sőt az abban képviselt gazdaságpolitika keretében indult útjára.

A konvergencia programot Brüsszel támogatja: az Ecofin tanácsa 2006. október 10-én döntött a magyar konvergencia program támogatásáról. Természetesen azt nem hagyta jóvá, mert sem az Ecofinnek, sem más brüsszeli, strassburgi vagy frankfurti EU intézménynek nincs joga jóváhagyni konvergencia programokat. A konvergencia program támogatása azonban valóban azt jelenti, hogy az Ecofin egyetért a magyar konvergencia programban szereplő egyes lépésekkel. A támogatás egyben azt is jelenti, hogy bizalmat adott 2007 közepéig a magyar kormánynak az egyensúlyjavító lépések területén. A brüsszeli támogatás azonban nem helyettesíti a magyar gazdaság szereplőinek, az egész társadalomnak, valamint a parlamenti ellenzéknek jelenleg hiányzó támogatását.

A konvergencia program szeptember 1-én benyújtott és Brüsszel által végül támogatott változata nem alapszik társadalmi konszenzuson, egy sor belső konzisztencia problémát tartalmaz és a konvergencia programban szereplő gazdaságpolitika esetén az egyensúly a jelzett módon nem javítható.

A konvergencia program első hibája, hogy nem épít teljes társadalmi, gazdasági és politikai támogatásra. Nem egy társadalmi-gazdasági megállapodásra, nem egy nemzeti kerekasztalok keretében kialakult nemzeti megállapodásra épít, hanem a koalíciós pártok és a kormány apparátusának közös munkája. A második problémája az inkonzisztencia: a konvergencia program Brüsszel által végül támogatott formája olyan közgazdasági ellentmondásokat tartalmaz, amelyek erősen kétségessé teszik a konvergencia programban szereplő egyensúlyjavulást a 2007-2009 közötti időszakban.

A konzisztencia probléma legfontosabb elemeit a következőkben látjuk:

- A GDP növekedési üteme a jelenlegi 4 % körüli értékről a 2-2,5 % közötti sávba csökken a 2007-2008 közötti két éves időszakban, miközben csökken a foglalkoztatás és nő a munkanélküliség. A konvergencia program úgy kívánja javítani a költségvetési egyensúlyt, hogy közben megfélezi a GDP növekedést, jelentősen növeli a munkanélküliséget és a jelenleg is kirívóan alacsony mintegy 57 %-os foglalkoztatási rátát tovább csökkenti. Ez olyan jellegű közgazdasági inkonzisztencia, amely miatt irreális a konvergencia programban szereplő költségvetési bevételek realizálása, valamint az ott szereplő kiadás csökkentési tételek teljesítése sem történhet meg.
- Az inkonzisztencia következő eleme az infláció alakulása. A konvergencia program 2007-re kismértékű inflációnövekedést valószínűsít, majd 2008-tól folyamatosan csökken a felrajzolt pálya szerint az infláció, és 3 % alatti értéket ér el. 2006 szeptemberében azonban a bevezetett első Gyurcsány-csomag átmeneti hatásainak eredményeképpen már a tervezetthez képest is jelentősen megugrott az infláció. Az infláció már majdnem 6 % volt 2006 szeptemberében, ami azt jelenti, hogy a következő hónapokra jelentősen magasabb inflációs várakozások épülnek be az inflációba. A korábbi magyar inflációs szerkezetben a tényleges árnövekedés mellett ugyanolyan arányban szerepeltek az inflációs várakozások. Most a várakozások felfelé történő módosulása azt jelenti, hogy a magyar gazdaság szereplői a következő hónapokra, esetleg évekre jelentősen növelhetik inflációs várakozásaikat. A konvergencia programban szereplő inflációs célszámok tarthatatlanok.
- A konvergencia programban irreális a folyó fizetési mérleg 2010-re tervezett GDP-arányosan 3 % deficit célértéke. A jelenlegi 8-9 % GDP-arányos folyó

fizetési mérleg egy olyan gazdasági szerkezet következménye, amely négy politikai ciklus alatt, legalább 16 év alatt alakult ki. Ezt a gazdasági szerkezetet nem lehetséges a konvergencia programban szereplő lépésekkel néhány év alatt átalakítani. A 8-9 % jelenlegi GDP-arányos folyó fizetési mérleg deficit csökkentését a konvergencia program a külkereskedelmi mérleg deficit nagyságrendi csökkentéséhez, illetve megszüntetéséhez köti. Ez teljes mértékben irreális a magyar gazdaság export-import szerkezete alapján. Ha a 2003-2006 közötti energiahordozó árrobbanás nem fordul teljesen vissza, és nem alakul ki az 1973 előtti kőolaj- és földgáz árszint, abban az esetben a magyar gazdaság importja jelentős mértékben meghaladja majd az exportot a következő években. Ilyen fordulat irreális, ezért a folyó fizetési mérleg GDP-arányos 3 % deficitre történő csökkentése is irreális.

- Végül, a konvergencia program inkonzisztens, mert nem számol azokkal a közvetett és nem számszerűsíthető közgazdasági hatásokkal, amelyek az adóemelésből, lakossági jövedelemcsökkenésből, fogyasztáscsökkenésből és a vállalkozói csődhullámból adódnak. A gazdaság pszichológiai tényezői a 21. század első évtizedében már fontosabbak, mint a gazdaság mérhető tényezői. A magyar gazdasági szereplők jelentős része, ezen belül is különösen a kis- és középvállalkozói szektor, valamint a háztartások a konvergencia programban szereplő megszorításokra ma nem várt és nem számszerűsíthető negatív hatásokat adnak majd. Ez egyszerűen azt jelenti, hogy a várt egyenlegjavulás nem következik be.

Megítélésünk szerint a Brüsszel által támogatott magyar konvergencia programot belül, a magyar társadalmi, gazdasági és politikai szereplőkkel újra kell tárgyalni, majd az újratárgyalás során létrejött nemzeti konszenzuson nyugvó új konvergencia programot kell újból benyújtani Brüsszel számára.

Trend

1. Olasz úton Közép-Európa

A cseh, lengyel, szlovák és magyar politikai események azt mutatják, hogy relatíve gyorsan növekvő gazdaságokban alakulnak ki belpolitikai válságok. Ez az olasz modell, amelyben évtizedekig jellemző volt a gazdasági fellendülés, valamint a politikai válságok együttlélése. A gazdaság stabilan fejlődött, miközben a kormányok gyorsan megbuktak.

Háttér

A magyar belpolitika eseményei szoros párhuzamba állíthatók a Csehországban, Szlovákiában és Lengyelországban kialakuló helyzettel. A politika mindegyik országban instabillá vált, miközben – jelentős eltérésekkel – mindegyik ország gazdasága fejlődik. Horvátország is politikai rengéseket mutat, Románia és Bulgária a várható 2007-es európai uniós csatlakozás miatt még stabil.

A teljes közép-európai térségre jellemző politikai válságjelenségek mögött a közép-európai felzárkózási modell válsága húzódik meg. A kormányok sorra lépnek a költségvetési lazítás, az eladósodás és euró-zónához történő csatlakozás elhalasztásának útjára, mert a társadalmak ezt várják el tőlük. Az 1989-92 között végbement piacgazdasági és demokratikus átmenet következtében kialakult új lengyel, cseh, szlovák és magyar modell politikai válságba jutott, amely mögött egy társadalmi és egy gazdasági krízis húzódik meg.

A közép-európai országok mindegyikére jellemző politikai válságjelek mögött a társadalom válsága húzódik meg. Az elmúlt 16 évben olyan társadalmi szerkezet jött létre a közép-európai országokban, amely élesen ellentétes az 1990 előtti mesterségesen kialakított, de stabil társadalmi szerkezettel. A társadalmak 15-20 % az állami elosztórendszerektől való függésben él, országoktól eltérő módon, de a korábbi rendszerhez képest nagyságrendileg magasabb a munkanélküliség és

minden országban a társadalom 10-20 % közé tehető a szegények aránya. A társadalmi rétegződés másik szélén kialakult egy, a közép-európai társadalmak 5-10 %-ára tehető nyertes, tehető osztály. Ez a társadalom rendelkezésre álló jövedelemből Pareto arányok szerint részesül: a társadalom 5 %-a kapja a többletjövedelem mintegy 50 %-át, 20 %-a a többletjövedelem 80 %-át. Nem csupán a jövedelmekből való osztozkodás területén mutatkoznak meg a Pareto arányok és alakultak ki új egyenlőtlen jövedelemszerkezetek, hanem ennek következtében a vagyonok esetében is. A teljes elszegényedés és a gyors meggazdagodás állandó jelensége lett a közép-európai társadalmaknak. A társadalmak vagyoni- és jövedelmi egyenlőtlenségei már szélesebbre nyíltak, mint a nyugat-európai fejlett országokban. A szegények és gazdagok közötti széles értelemben vett középrétegek esetében sincs szó stabilitásról, mert ez a társadalmak kétharmadát kitevő nagy csoport sem érez stabilitást, biztonságot és jelentős csoportjai számára záródnak be a felemelkedés lehetőségei.

A közép-európai politikai rengések és válságok mögött a társadalmi szerkezetek olyan változása áll, amelyek földrengésszerű gyorsasággal és radikalizmussal mentek végbe az elmúlt 16 évben. Ezekre a társadalmak természetesen olyan választ adnak, amelyek a felemelkedés útjainak megnyitását, illetve a lecsúszás korlátozását igénylik a politikától.

A politika ezekre rendre politikai választ ad, mert könnyebb az államadósságot növelni, a költségvetés deficitjét növelni, az euró-zónához történő csatlakozást kitolni, majd a szükségessé váló költségvetési megszorításokat az infláció felpörgetésével végrehajtani, mint valódi gazdasági strukturális reformokat végrehajtani. Valamennyi közép-európai gazdaságban gyors volt a versenyszektor átalakulása, de igen lassú a közszféra és a közszolgáltatások átalakulása. Az államigazgatás, az egészségügy, az oktatás, a kultúra és a többi szociális ellátó rendszer versenyképes átalakítása lényegében egyik országban sem történt meg. Ezért érzik úgy a polgárok, hogy a társadalmi szerkezet földindulásszerű változásait csak a gazdaság követi, de az állam, az állami közszolgáltatások és a politika nem.

Az olasz modell közép-európai tényerése azt jelenti, hogy a gazdaság továbbra is relatíve gyorsan fejlődik a közép-európai országokban, azonban a politikában

állandósulnak a válságjelenségek. A kettő ütközéspontjában azonban költségvetési és valutaválságok jelentkezhetnek, mert ezekben az országokban politikai patthelyzetek jönnek létre, amelyek nem teszik lehetővé a gazdaságban fontos strukturális reformok, ezen belül a közszolgáltatások reformjának végrehajtását. Politikai stabilitást csak egy széles társadalmi és politikai megegyezés hozhatna, az új demokráciák választási logikája nem.

Javaslat

Magyarország számára az egyetlen politikai kitörési pont a nemzeti kerekasztalokon nyugvó nemzeti megállapodások megkötése. Ez adhatja azt a politikai tőkét és hitelességet, amely szükséges a versenyképes közszolgáltatások kialakításához, a gazdaság strukturális reformjainak végrehajtásához, valamint a társadalmi szerkezetben földrengésszerűen kialakult eltolódások kiigazításához.

Trend

2. Újból megjelent az elsőszámú közellenség: az infláció

A 2006. szeptember 1-én bevezetett első Gyurcsány-csomag első hatása az infláció 6 % közelébe történő megugrása már az első hónapban. Az elemzések 2007 tavaszára már 8 % feletti inflációt várnak. Az infláció újbóli megugrása Magyarországon azzal a veszéllyel jár, hogy újból jelentős inflációs várakozások épülnek be a gazdasági szereplők kalkulációjába. A magas inflációs várakozásból magas tényleges infláció lesz.

Háttér

A 2006. szeptembere és decembere közötti hónapokban az infláció meredek emelkedésére számíthatunk, majd 2007 tavaszára az infláció 8 % fölé emelkedhet Magyarországon. Az előrejelzés szerint 2007 májusa után lehet számítani újból az infláció csökkentésére. A konvergencia program is arra számít, hogy 2007 elején

felfut az infláció, majd az év során fokozatosan csökken. Ezek az előrejelzések nem számolnak az inflációs várakozások növekedésével. A magyar infláció egyik sajátossága 2001 közepéig az volt, hogy a tényleges inflációnak mintegy a fele inflációs várakozásból adódott és csupán a másik felének volt a forrása a tényleges áremelkedés. Az inflációs várakozások 50 %-kal szerepeltek az áremelkedésekben, aminek az volt az oka, hogy az infláció mindig magasabb lett a vártnál, és a gazdasági szereplők kalkulációjukba a hivatalos előrejelzéseknél magasabb inflációt építettek be.

Ez az egyes gazdasági szereplőknél rendre beépülő, az előrejelzésekhez képest magasabb várt inflációs érték a gazdasági szereplőknél összeadódott: ebből alakult ki az 50 % várakozási arány az áremelkedésekben. Ezt törte meg 2001 első felében az árfolyam politika módosítása, amikor az Orbán kormány az MNB együtt döntött arról, hogy a kétszámjegyű, 10 % közelében befagyott inflációt egy jelentős árfolyam politikai fordulattal megtöri. Ennek hatására az infláció két év alatt 5 % alá csökkent, ami döntően annak volt köszönhető, hogy a tényleges inflációban már nem szerepeltek inflációs várakozások. Azért sikerült megtörni az inflációs várakozásokat, mert az infláció áttörte a bűvös kétszámjegyű határt és mindenki arra számított, hogy lassan, de állandóan csökkenni fog az infláció: ez lassan, de folyamatosan csökkenő inflációs várakozásokat hozott, ennek nyomán csökkent a tényleges infláció.

Ezzel szemben a 2006 szeptemberében bevezetett első Gyurcsány-csomag újból felpörgeti az inflációt, a szeptemberi inflációs előrejelzéshez képest a szeptemberi tényleges infláció jelentősen, 0,7 %-kal lett magasabb. A 6 % közelében lévő infláció azt jelenti, hogy a gazdasági szereplők már nem csupán a tényleges áremelkedési trendeket veszik figyelembe, hanem ahhoz már inflációs várakozásokat is hozzáadnak. Ennek következtében könnyen előfordulhat, hogy 2007 májusában nem fordul meg az inflációs trend, hanem az év egészében magasabb lesz az előre jelzettnél: ez pedig tovább erősíti az inflációs várakozásokat. A magyar gazdaság esetében nem irreális feltételezni, hogy az inflációs várakozások jelentős megugrása esetén újból kétszámjegyű infláció alakul ki és visszatér az egészen a 2001 közepéig jellemző helyzet, amikor az inflációt azért nem lehetett megtörni, mert annak felét az inflációs várakozások adták.

A Jegybank természetesen követi majd az infláció útját és fokozatosan tovább emeli az alapkamatot. 2007 májusára 8,5 % alapkamatot vár a piac, azonban ha az infláció magasabb lesz és meglódnak az inflációs várakozások, akkor az alapkamatok esetében is elképzelhető egy kétszámjegyű kamatszint kialakulása. Ebben a drámai esetben mind az áremelkedés, mind az alapkamat mértéke 10 % fölé kúszik és a két folyamat egymást erősíti. Magyarországon már ma is a legmagasabb a jegybanki alapkamat a térségben: a magyar 7,75 %-kal szemben Szlovákiában 4,50 %, Lengyelországban 4,00 %, Csehországban 2,25 % és Szlovéniában is csak 2,50 %.

A kamatok és az infláció, ezen belül az inflációs várakozások fokozatos emelkedése tovább rontja Magyarország versenyképességét a régióban mind az árrendszer, mind a pénzrendszer területén. Az egyidejűleg magas kamatok és inflációs szintek könnyen eredményezhetik azt, hogy Magyarországon az EU-25-ök közötti legmagasabb folyó fizetési mérleg, költségvetési deficit, inflációs szint és alapkamat szint alakul ki. Ezzel a döntő jelentőségű makrogazdasági mutatók területén Magyarország a legrosszabb pozíciót foglalja el, miközben a régióban is a legalacsonyabb lesz a GDP növekedés üteme. Romló foglalkoztatási szint és növekvő munkanélküliségi szint mellett kimondhatjuk, hogy 2007 a magyar gazdaság fekete évének ígérkezik.

Javaslat

A magyar gazdaság 2007-re előre jelzett inflációt trendje nem valósul meg, mind az infláció, mind az alapkamat szintje a ma várthoz képest magasabb lesz. Ez felpörgeti az inflációs várakozásokat, ami tovább növeli a tényleges inflációt és az alapkamatot. Ennek a kedvezőtlen folyamatnak a megtörése csak egy gazdaságpolitikai fordulattal, ezt megelőzően egy politikai fordulattal lehetséges.

Trend

3. Az infláció növekedése a munkanélküliséget is növeli, miközben csökkenti a foglalkoztatási szintet

2006-ban az amerikai Phelps professzor kapta a közgazdasági Nobel-díjat, aki a várakozások kutatásában ért el úttörő eredményt. Nobel-díjjal jutalmazott elmélete szerint nincs szabad választás az infláció és a munkanélküliség között: a magasabb inflációval nem lehet csökkenteni a munkanélküliséget, sőt a magasabb infláció nagyobb munkanélküliséget eredményez.

Háttér

A közgazdasági Nobel-díjjal jutalmazott várakozási elmélet szerint az adott pillanatban érzékelt alacsony infláció alacsony inflációs várakozásokon keresztül mérsékli a tényleges jövőbeni inflációt és megfordítva: ha a jelenlegi inflációt növekvő trendként értékeljük, akkor az inflációs várakozások meglódnak és a tényleges infláció is magasabb lesz az előre jelzettnél. Az amerikai tudós elmélete mintha Magyarországról szólna: Magyarországon is lényegesen nehezebb volt az inflációs várakozásokat lehűteni és könnyű volt felkelteni.

Phelps professzor megállapítja, hogy nem igaz az a gazdaságpolitikai tétel, amely szerint az infláció és a munkanélküliség között választhatunk, tehát ha a gazdaságpolitika tudatosan magasabb inflációt vállal, azzal képes csökkenteni a munkanélküliséget. Éppen fordítva: az infláció megugrása, ebben az inflációs várakozások megugrása a foglalkoztatás szint csökkenéséhez és a munkanélküliség növeléséhez vezet, mert a gazdasági szereplők magasabb bérkiadásokat várnak. Az infláció felpörgése miatt szükségessé váló magasabb bérköltségek az új

munkahelyek teremtését visszafogják, és a munkaerő elbocsátására ösztönöznek a vállalkozóknál. A korábbi gazdaságpolitikai elméletekkel éppen ellentétesen tehát az infláció felpörgetése a munkanélküliség növekedésével jár együtt.

Magyarországon ráadásul a gazdaságpolitika más lépéseiből is több jelzés érkezik a gazdasági szereplők részére a munkahelyek megszüntetése irányába. Ebbe az irányba hat az adóemelés, a költségvetési kiadások piacsűkítő hatása, az árfolyam politika bizonytalansága és most új elemként az infláció felpörgése. A várthoz képest tehát magasabb lesz Magyarországon a munkanélküliség és alacsonyabb a foglalkoztatás, nem utolsósorban a felpörgő infláció miatt.

Javaslat

A szükséges gazdaságpolitikai fordulaton belül abba kell hagyni az infláció mesterséges felpörgetését, mert az új Nobel-díjas közgazdasági elmélet szerint is felpörgeti az inflációs várakozásokat, ezek együtt pedig csökkentik a foglalkoztatást és növelik a munkanélküliséget.

Trend

4. Egy év alatt hat helyet zuhant Magyarország a versenyképességi listán

A Világgazdasági Fórum állítja össze a globális gazdaság vezető versenyképességi listáját minden évben. Magyarország már múlt évben is az igen gyenge 35. helyet foglalta el a listán, a 2002 őszi „jövedelemosztó intézkedések” után sorozatban kerültünk hátrébb a ranglistán. 2006-ban azonban újabb hat helyet rontottunk: a 41. hely már kifejezetten gyenge versenyképességet jelent.

Háttér

A svájci Világgazdasági Fórum (WEF) Magyarország esetében erősen romló versenyképességet jelez. A vállalatok adminisztrációs terhei és a korrupció jelentik a romlás legerősebb tényezőjét. Hasonlóan erős szerepe volt a romlásban a makrogazdasági egyensúlyhiánynak, ezen belül is különösen a magas államháztartási deficitnek. 71 magyarországi nagyvállalati vezető véleménye szerint a magyar kormány a közbeszerzéseknél és más szerződések elbírálásánál kifejezetten részrehajló módon dönt: ebben is erős korrupciót is sejtnek.

A technológiai és innovációs mutatók tekintetében azonban jó a magyar helyezés és több nyugat-európai ország elé kerültünk. Ez elsősorban természetesen a Magyarországon működő multinacionális cégeknek köszönhető, de része van benne a tudományos intézmények magas színvonalú munkájának és a jól felkészült kutatói állománynak is. A szellemi tulajdon védelme is magas szintű, és biztatónak tartja a jelentés az ipar és az egyetemek együttműködését.

Magyarország mellett Lengyelország rontott a legtöbbet a versenyképességben, 2005 és 2006 között a 43. helyről a 48. helyre csúszott vissza. Csehország stabilan őrzi 29. helyét, ami pontosan mutatja a magyar helyezés rendkívül kedvezőtlen szintjét.

Javaslat

A gazdaságpolitikai fordulat keretében folyamatosan javasolunk egy teljes körű adóreformot. Az adóreform következtében és keretében lehet nagyságrendileg szűkíteni a vállalatok adminisztrációs terheit. A korrupció és az államigazgatási részrehajló döntések elleni fellépés a közbeszerzések teljes átalakítását igényli.

*Trend***5. A romló versenyképesség mellett javul a gazdasági szabadság Magyarországon**

A kelet-közép-európai térség leghabzóabb gazdasága Magyarország egy nemzetközi felmérés szerint. A 2005. évi 25. helyről egy év alatt 5 helyet előrelépve a 20. helyen jegyzik Magyarországot a globális gazdaság 130 országára kiterjedő gazdasági szabadságot érintő felmérésben.

Háttér

A kanadai Fraser Intézet évente összeállítja a globális gazdaság 130 országának „gazdasági szabadság” indexét. Az indexben mérik a kormányzat méretét, a jogi környezetet, a pénzügyi rendszer szabadságát, a külgazdasági nyitottságot és az üzleti törvények szabadságfokát. Érdekeség, hogy a gazdasági szabadság index szerint a többi Visegrádi ország 25-35 hellyel hátrébb van, mint Magyarország. A magyar gazdaság szabadságának mértéke magasabb, mint Belgium, Franciaország, Svédország hasonló indexe.

Lerontja azonban a felmérés hitelességét az, hogy 2004-es méréseken alapul: az elmúlt két évben jelentősen romlott a magyar gazdaság szabadsága, ami a következő rangsorokban is megjelenik majd. A gazdasági szabadság indexe természetesen azt is jelzi, hogy a Magyarországon működő multinacionális cégek milyen szabadon működhetnek: ez nem feltétlenül jelent minden mérési szempont szerint jó helyezést. Mégis, a 2004-es mérés alapján 2006 őszén közzétett rangsor pontosan jelzi, hogy az 1998-2002 közötti gazdaságpolitika következtében 2004-ben még az üzleti élet jónak ítélte a gazdasági szabadságot. A gazdasági szabadság indexének 2004-ben mért adatokon nyugvó 2006. évi javulása csupán átmeneti: a 2005-2006-ban követett hibás gazdaságpolitika következtében várhatóan a következő években jelentősen romlik majd a magyar pozíció.

Javaslat

Javasoljuk, hogy a mértékadó nemzetközi mérési rendszerekből a magyar kormány folyamatosan állítson össze egy olyan tükröt, amelyben méri az államigazgatás, kormányzati intézmények működését. Helyes az a kormányzati törekvés, hogy hatékonyság mérésre helyezzük az államigazgatás működését: ehhez adnak segítséget a nemzetközi versenyképességi, gazdasági szabadság és más felmérések.

Trend

6. 2007. január 1-től bevezetik az elvárt adót, ezzel a magyar társasági adó megszűnik adóként működni

2007. január 1-én bevezetik az elvárt adó intézményét, amely szerint a vállalkozások bevételéhez képest számított társasági adó-alapnak el kell érnie egy minimális szintet. Ezzel a társasági adó elvesztette valódi nyereségadó funkcióját.

Háttér

A társasági adó akkor klasszikus értelemben vett nyereségadó, ha a bevételek és költségek különbözeteként kialakuló adóalapot adóztatja. Ezzel szemben 2007. január 1-től a kormány bevezeti az elvárt adó intézményét, ami azt jelenti, hogy az elvárt adó és a nyereségadó alapja közül a magasabb után kell társasági adót fizetni. Ezzel egyébként a költségkalkuláció is elveszíti az értelmét, hiszen az elvárt adó intézménye figyelmen kívül hagyja a költségelszámolásokra vonatkozó adószabályokat.

A társasági adózás minimális szintjének bevezetése önkényes és diktatórikus lépés a kormányzat részéről. Durva megsértése a gazdasági szabadságnak és természetesen ellentmond az adórendszer logikájának is. Az elvárt adó intézménye jelképe is lehetne annak a diktatórikusan működő kormányzatnak, amely adóreform és megállapodásra épülő változtatások helyett csupán adóemelésekben és

megszorításokban gondolkodik. Különösen drámai az elvárt adó bevezetésének időzítése: 2007-ben a kormány megszorító csomagjai következtében többszázezer magyar tulajdonú vállalkozás profitja csökken majd, ezt az elvárt adó egyszerűen nem ismeri el, és ott is nyereséget keres, ahol már veszteség lesz. Az elvárt adó intézménye várhatóan ugrásszerűen növeli a felszámolási és csődeljárásokat.

Javaslat

Az elvárt adó intézménye durva megsértése az adószabályoknak és a gazdasági szabadságnak. Elvárjuk a kormányzattól, hogy vonja vissza az elvárt adó intézményét, és helyette egy teljes körű adóreformra felhatalmazott adókerekasztalt hívjon össze.

Trend

7. Az adóeljárás centralizációja

A kormányzat egy megállapodáson alapuló teljes körű adóreform helyett megszorító csomagokat vezet be, ennek keretében emeli az adókat és járulékokat, továbbá centralizálja az adóeljárást. A bővülő hatósági jogok mellett az adóeljárások olyan mértékben kerülnek központosításra, amely utat nyithat a hatósági önkénynek.

Háttér

2006. szeptember 15-től lépett érvénybe az a változtatás, amely szerint az adóhatóság felfüggesztheti, vagy törölheti egy vállalkozás adószámát. Az adóellenőrzéseket centralizálja az új szabály: 2007. január 1-én létrejönnek a regionális APEH igazgatóságok. Ezek közül az APEH Közép-Magyarországi Regionális Igazgatósága lesz jogosult a központosított ellenőrzések elvégzésére. Ellenőrzést az APEH elnöke saját hatáskörben is elrendelhet.

Ugyancsak 2006. szeptember 15-én lépett érvénybe az a változtatás, amely az adóhatósági becsléssel szembeni bizonyítás lehetőségét szigorítja a vállalkozások esetében. Önmagában a becslés is durva megsértése a gazdasági szabadságnak, hiszen a bevételek és költségek elszámolására vonatkozó adójogszabályokat félreteszi az adóhatóság. Az elvart adó és az adóbecslés bevezetésével megkérdőjeleződik az adórendszer értelme. Egy sor más adóeljárási módosítás esetében is bővülnek a hatósági jogok. Mindezek a módosítások az adóeljárás jelentős centralizációját jelentik, miközben nem egyszerűsödik az adóelszámolás és növekszik az adóterhelés.

Javaslat

Egy adókerekasztal keretében javasoljuk megállapodásos alapon elfogadni az új teljes körű adóreformot. Ebben a lényegesen csökkentett és egyszerűsített adóelszámolások mellett javasoljuk megszüntetni az adóeljárások centralizációját és szűkíteni a hatósági jogokat.

Trend

8. Magyarországon romlik a gazdasági aktivitás

Az Európai Unióban lassan, de tartósan emelkedik az aktív népesség aránya, ezzel szemben Magyarországon a következő két évben várhatóan romlik a népesség gazdasági aktivitása.

Háttér

A 15-64 éves népesség százalékában mért foglalkoztatottak száma (aktivitási ráta) Magyarországon mindössze 57 %, szemben a nyugat-európai átlagosan 64 % szinttel. 2000-ben az Európai Unióban még a népesség aktivitási rátája 62 %, 2004-ben 63 % és 2005-ben már 64 %: az Európai Unióban folyamatosan javul az aktivitási ráta. Ezzel szemben a közép- és kelet-európai térségben minden

országban 60 % alatt van a 15-64 éves népesség aktivitási rátája. A kormány konvergencia programja szerint azonban még a kirívóan rossz 57 % magyar aktivitási ráta is romlik a következő két évben: csökken a foglalkoztatási ráta, az aktivitási ráta és nő a munkanélküliség.

A konvergencia program szerint 2009-2011 között nőhet újból a foglalkoztatás, ezzel az aktivitási ráta. Ezzel Magyarország megsérti azt az uniós foglalkoztatási célt, amely szerint 2010-re a 15-64 éves korosztály 70 %-ának kellene aktívan jelen lennie a munkaerő piacon. Figyelmeztető, hogy Magyarországnál még a térségben is jobb eredményt ér el Románia, Szlovákia és Csehország, miközben csak Lengyelországot és Horvátországot előzzük meg.

Javaslat

Új konvergencia programra van szükség, amely a megszorító csomagokkal szemben a gazdasági reformokat, a magasabb növekedést, magasabb foglalkoztatást és aktivitást, kisebb munkanélküliséget állítja az egyensúlyjavulás középpontjába.

Trend

9. Az üzleti élet negatívan reagált az első megszorító csomagra

A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara felmérése szerint a 2006. szeptember 1-től hatályba lépett első Gyurcsány-csomagra az üzleti élet egyértelműen negatívan reagált. A tervezett béremelések és beruházások elhalasztásával, valamint nyereségcsökkentő lépésekkel reagál elsősorban az üzleti szektor az adóemelésekre.

Háttér

A magyar üzleti szektor első megszorító csomagra adott válasza egyértelműen negatív. A bér- és járulékemelésekre, az adóeljárások centralizációjára és

szigorítására, valamint a gazdasági klíma hűlésére adott üzleti reakció érthető és természetes. A társaságok mintegy 90 %-a látja úgy, hogy a 125 ezer forintnál alacsonyabb bérű dolgozók esetében bejelenti, hogy nem képes a minimálbér duplája után fizetni a nyugdíjbiztosítási járulékot és az egészségbiztosítási járulékot. A megszorító csomagra általában, de a különadóra különösen negatív reakciókat adtak a magyar vállalatok. Az üzleti élet reakciójából világos, hogy a különadónak és az adó- és járulékemeléseknek csak töredéke folyik majd be a költségvetésbe: a kormány ismét hibázik, az adóemelésekkel nem jönnek be a tervezett adóemelések. A vállalkozások minden számukra nyitva maradt úton kibújnak majd az adózás alól, minimalizálják a nyereség tömeget, és bumeránghatásként visszaüt az elvárt adó intézménye. A bevételhez képest minimálisan elvárt adóra fogják leszállítani a ma nyereséges vállalatok a társasági adóalapjukat.

Javaslat

Már 2006. végén érezni lehet majd a 2006. szeptember 1-én bevezetett első Gyurcsány-csomag kudarcát. Ez a kudarc egybeesik majd a 2007. évi költségvetés tárgyalásával: javasoljuk a parlamenti pártoknak, hogy az első Gyurcsány-csomag kudarca alapján vonják vissza a 2007-re tervezett második Gyurcsány-csomagot, illetve a további adó- és járulékemeléseket.

Trend

10. *Nő az orosz-magyar külkereskedelem deficitje*

2003-tól megugrottak a kőolaj- és földgáz világpiaci árak, ennek következtében az oroszországi kőolaj- és földgáz szállítások magyar importköltsége is megemelkedett. Ezzel nem tartott lépést az Oroszországba irányuló magyar export: nyílik az olló az orosz-magyar külkereskedelemben.

Háttér

A kormány jelentős sikerként könyveli el, hogy 2003-tól nő az Oroszországba exportált magyar áruk mennyisége. Valóban, a 2002. évi mintegy félmilliárd dollár értékű magyar exporttal szemben 2005-ben már több mint egymilliárd dollár volt az Oroszországba irányuló magyar export. Ezzel szemben azonban 2002-ben még a kétmilliárd dollárt alig haladta meg a magyar import mértéke, 2003-ban a megugró energiahordozó-árak következtében ez már hárommilliárd dolláros importot jelent, 2005-ben már közel jár a magyar importszámla az ötmilliárd dollárhoz.

Ez azt jelenti, hogy 2002-ben még az orosz-magyar külkereskedelemben a deficit nem érte el a kétmilliárd dollárt, 2005-ben azonban már majdnem négy milliárd dollár az orosz-magyar külkereskedelemben a magyar deficit. A jelentős magyar exportnövekedés mellett is három év alatt kétszeresére, közel négy milliárd dollárra nőtt az orosz-magyar külkereskedelemben a magyar deficit. A teljes magyar külkereskedelmi mérleg hiány döntő többsége az energiahordozókkal jellemezhető orosz-magyar külkereskedelemben képződik, ezzel a folyó fizetési mérleg GDP-arányos 8-9 %-a mögött is legalább 50 % mértékben az oroszországi külkereskedelemben felhalmozódott deficit húzódik meg.

A magyar egyensúlyi számok javítása elkerülhetetlen, azonban a hazai közgazdász szakma általában csak a költségvetési egyensúly javításáról beszél, ezzel szemben hasonlóan fontos a folyó fizetési mérleg kirívóan magas hiányának a csökkentése. Ez lényegében két részből adódik: az orosz-magyar külkereskedelemben felhalmozódó magyar deficitből és a Magyarországra befektetett külföldi cégek jövedelemtranszferjéből.

Javaslat

A költségvetési egyensúly javítása mellett a kormánynak célzott programot kellene kidolgoznia a folyó fizetési mérleg javítására. A folyó fizetési mérleg magas deficitje mögött nem a lakossági fogyasztás elfutása áll, hanem két olyan tétel, amely hosszú

távon is tartós deficitet jelez: az energiahordozókkal jellemezhető orosz-magyar külkereskedelem deficitje és a jövedelemtranszfer.

Trend

11. 2007-ben csökken a magyar háztartások fogyasztása

A konvergencia program szerint 2007-ben csökken a magyar háztartások fogyasztása, majd 2008-ban stagnál. Ezzel szemben 2007-ben mintegy 4 % reálkereset csökkenés valósul meg, 2008-ban azonban már 2 % reálkereset növekedés. A konvergencia program várakozásai hibásak.

Háttér

A konvergencia program és az első Gyurcsány-csomag alapvetően az adók és járulékok emelésével kívánja csökkenteni a hazai keresletet. A hazai kereslet 5 %-át elérő megszorítási program logikája az, hogy az adók és járulékok emelésével csökkenti a háztartások és vállalkozások rendelkezésére álló jövedelmet, ez reálkereset és fogyasztás csökkenésben jelenik meg, ennek hatására javul a költségvetés egyenlege és javul a folyó fizetési mérleg egyenlege is.

A logika hibás. Nem számol a foglalkoztatás csökkenés, az aktivitás csökkenés és a munkanélküliség növekedés hatásaival. Mind a kormány, mind az MNB konvergencia programhoz adott elemzései azzal számolnak, hogy a megszorító csomagok ellenére szinten marad a foglalkoztatás Magyarországon. Ez irreális várakozás, hiszen a vállalkozói felszámolási és csődhullámok beindítása, az adóterhelés növelése, a lakossági fogyasztás csökkenése, a reálkeresetek csökkenése, az infláció megugrása és általában a gazdasági klíma romlása a magyar üzleti szektor jelentős részét munkaerő elbocsátásra ösztönzi majd. A hazai foglalkoztatás statisztikailag 60 %-át, valójában 70 %-át adja a mikro-, kis- és középvállalati szektor: ebben a szektorban jelentős elbocsátásokra kerül majd sor a konvergencia program és a Gyurcsány-csomag hatására. Ez az a tényező, amellyel nem számol a konvergencia

program, lineáris hatást vár a kormányzat és az üzleti szektor kapcsolatában: a kormány adót emel, és az üzleti szektor azt befizeti. Természetesen ilyen lineáris hatás még a közgazdasági elméletben sem létezik, nemhogy a gyakorlatban: a kormány adót emel, az üzleti szektor részben kitér az adóemelés elől, részben a foglalkoztatás csökkenésével reagál a gazdasági klíma romlására. Hasonló hatást kelt a fogyasztás csökkenés és a reálkereset csökkenés is. Ennek alapján illúzió a konvergencia programnak az a feltételezése, hogy a megszorító csomagok révén, tehát az adó- és járulékemelések logikájával és módszerével javítható Magyarországon a költségvetés egyensúlyi helyzete.

Javaslat

2006 végén már láthatóak a munkanélküliség növekedésének és a foglalkoztatás csökkenésének számai. Ez a 2006 végén már érzékelhető hatás a 2007. évi konvergencia program kudarcát is megalapozza: az adóemelésekre épülő konvergencia program 2007-2008-ban foglalkoztatás csökkenéssel és munkanélküliség növekedéssel jár: ez a döntő oka annak, hogy újra kell tárgyalni a konvergencia programot.

Trend

12. Társadalmi támogatás nélkül nem lehetséges az egészségügy átalakítása

A kormány reformdiktatúra keretében kívánja bevezetni az egészségügyi reformot. Az egészségügyi szakma ezzel szemben úgy foglalt állást, hogy csak egy társadalmi támogatást élvező egészségügyi reform lehet sikeres. A szakma szerint olyan átfogó egészségügyi reformra van szükség, amely mögött társadalmi támogatás áll, továbbá többletforrásokkal és az egységes, szolidaritásra épülő egészségbiztosítási rendszer megőrzésével számol.

Háttér

A kormány társadalmi megállapodás nélkül vágott bele az egészségügy reformjába. Először olyan intézkedéseket hoz, amelyek növelik a háztartások egészségügyi kiadásait, tehát az egészségügy terén is megszorító csomagot alkalmaz. A megszorításokkal szemben azonban valóságos reformra lenne szükség, erre vonatkozóan az egészségügyi szakma több intézménye folyamatosan megtette a javaslatait.

A javaslatok közös iránya az, hogy meg kell őrizni az egységes és szolidaritási alapon szervezett magyar egészségügyi rendszert, nem szabad áttérni a több-biztosítós modellre: az a két világháború között is nagyon drágán működött Magyarországon és az amerikai példák is szintén egy drága és nem hatékony egészségügyi rendszert mutatnak. Az egészségügyi reformhoz többletforrásokra van szükség, mert döntő területeken növelni kell a műszerezettséget, és újjá kell szervezni a sürgősségi betegellátást. A jelenlegi reformnak álcázott egészségügyi megszorítási csomag egyik legnagyobb kockázata az, hogy az orvosok és ápolónők tömegesen hagyják el a magyar egészségügyet, miközben a tehetős betegek is elhagyják a magyar egészségügyet, és az Európai Unió más tagállamaiban gyógyíttatják magukat.

Jelenleg az egészségbiztosító bevétele 1200 milliárd forint, ezzel szemben kiadása 1500 milliárd forint: egy későbbi valódi egészségügyi reformnak növelnie kell az egészségbiztosítást fizetők körét, és állami forrásokat kell teremtenie az egészségügyi reform többletköltségeire. Ez egy kétéves reformfolyamat lehet, ezt követően kerülhet sor részleges privatizációra az egészségügyben szintén társadalmi megállapodás révén. A megszorítások helyett valódi reformra van szükség, és a reform mind addig nem jelenthet privatizációt, ameddig a teljes egészségügyi reform nem nyugszik egy széles társadalmi megállapodáson.

Javaslat

Javasoljuk, hogy a reformdiktatúra módszertanát feladva a kormány térjen át az egészségügyi reform nemzeti megállapodás révén történő szervezésére. A reformnak álcázott, valójában megszorításos politika az egészségügyi rendszer területén is óriási többletkockázattal jár: mind az orvosok, mind a tehetős betegek elhagyhatják a magyar egészségügyet és ezekkel a kockázatokkal a kormányzati programok nem számolnak.

Trend

13. *Magyarországon gyorsan nőnek az oktatási kiadások*

A OECD 30 tagállama közül Magyarország az átlag feletti szinten költ oktatásra: míg az átlag 5,5 %, addig Magyarország GDP-arányosan 5,9 %-t költ oktatásra.

Háttér

Az OECD országokban az oktatásra fordított közkiadások 1995 és 2003 között a GDP 5,3 %-ról 5,5 %-ra nőttek. Ezzel szemben Magyarországon az adott időszakban az átlagos színtről 5,9 %-ra nőtt az oktatásra fordított közkiadás, ezzel Magyarország az átlag felett az oktatásra költő ország csoportba került. Az általános és középiskolás diákokra költött összeg minden OECD tagállamban emelkedett az 1995-2003 közötti időszakban, Magyarországon azonban több mint 30 %-kal nőtt, ami az egyik leggyorsabb növekedés. A felsőoktatásban résztvevők az adott időszakban 70 %-os létszámbővülést mutattak és az egy hallgatóra jutó kiadások összege is nőtt.

Az OECD országokban az általános és középiskolai oktatást 93 %-ban közpénzből finanszírozzák, ezzel szemben a felsőoktatásban már jelentős mértékben jelen van a magántőke, például Egyesült Államokban, Japánban és Ausztráliában már az 50 %-

ot is meghaladja a magántőke részaránya. Magyarországon a magántőke részaránya a felsőfokú oktatásban 21,5 %, ez jelentősen meghaladja az OECD átlagát, és sokkal magasabb, mint Németországban, Svájcban és Nagy-Britanniában. Ezzel szemben Dániában, Görögországban és Finnországban 5 % alatt volt az adott időszakban a magánkiadások aránya a felsőoktatási finanszírozási források között. Magyarország jelenlegi makrogazdasági mutatói közül ritka kivételnek számít, hogy az OECD országok átlagát meghaladó mértékben költünk oktatásra.

Javaslat

Annak ellenére, hogy az oktatásra fordított közkiadások területén az OECD ország csoportban Magyarország jól áll, javasolunk egy társadalmi megállapodáson nyugvó oktatási reformot, amely alapvetően nem a finanszírozásra fordít figyelmet, hanem az oktatás strukturális és minőségi kérdéseire. A magyar oktatási rendszerben ma nem a pénz hiánya és a közkiadások szintje a probléma, hanem a minőség és a képzés struktúrája.

Trend

14. Nő a nők aktivitási rátája a globális gazdaságban

Az elmúlt 10 évben a nők aktivitási rátája a 15-64 éves korosztályban az EU-25-ök között 5 %-kal, az EU-15-ök között 6 %-kal nőtt. Magyarországon 6,5 %-os a nők aktivitási rátájának növekedése az elmúlt 10 évben.

Háttér

Az elmúlt 10 év leglátványosabb és legnagyobb változása a globális gazdaságban a nők térnyerése, aktivitási rátájának növekedése. Ez a globális gazdaság minden országában tetten érhető, de a mediterrán térségben és Közép-Európában különösen gyors a nők térnyerése. Spanyolországban például az elmúlt 10 évben 20

%-kal nőtt a nők aktivitása. Míg a férfiaknál stagnál az aktivitási mutató, addig a nőknél folyamatosan nő. A munkaerő piac, a háztartások és családok átalakulása és a nők iskolázottsági szintjének folyamatos és gyors emelkedése azt eredményezi, hogy nő részarányuk a munkaerő piacon. Különösen látványos ez a növekedés ott, ahol korábban alacsony volt a nők aktivitási rátája: ez a mediterrán térség.

A közép-európai térségben korábban magas volt a nők aktivitási rátája, de az 1990-es évtized első felében végrehajtott piacgazdasági átmenet elsősorban a nőket szorította ki a munkaerőpiacról. Magyarországon 1997 és 2005 között, tehát mintegy egy évtized alatt 45 %-ról 51 %-ra nőtt a nők aktivitási rátája: ez azt jelenti, hogy a nők aktivitási rátája az 1990 előtti szint felé tart. A globális gazdaság munkaerő piaci folyamatai azt jelzik, hogy a nők aktivitási rátájának emelkedése áll a globális gazdaság növekedése mögött: nem az energiahordozók és nyersanyagok, a tőke vagy általában a technológia és tudás bővülése, hanem a női munkaerő tudástőkéjének munkaerőpiacra történő beáramlása áll a globális gazdaság elmúlt évtizedének növekedése mögött.

Javaslat

Kedvező a nők aktivitási rátájának növekedése Magyarországon, de ezt össze kell hangolni a családbarát foglalkoztatási formák elterjesztésével és a gyermekvállalás segítségével. Ezt a részmunkaidős foglalkoztatás bővítésével is meg kell alapozni.

Trend

15. *Gyorsul az Európai Unió gazdasági növekedése*

A 2006 tavaszán készített előrejelzésekhez képest 0,5 % ponttal 2,7 %-ra emelkedett az EU-25-ök gazdasági növekedésére vonatkozó EU prognózis. Az euró-övezetben 2,5 % lehet a növekedés. Mindkét adat az európai gazdaságok gyorsulását mutatja.

Háttér

Az Európai Unió gazdaságai a várthoz képest gyorsabban növekszenek. Ennek okai a globális gazdasági konjunktúra, az exportpiacok bővülése és a belső fogyasztás növekedése. Az EU-25-ök növekedési prognózisát és az euró-övezet növekedési prognózisát felfelé módosították, miközben 2006 őszén már csökken az energiahordozók ára: ez újabb növekedési lökést adhat az Európai Unió gazdaságainak.

Ezzel szemben a magyar gazdaság növekedési üteme csökken, 2006-ban már nem nő kétszer gyorsabban a magyar gazdaság, mint az Európai Unió átlaga, nem is beszélve a 2001-2003 közötti az Európai Unió átlagához képesti négyszeres növekedési ütemről. Kimondható, hogy a magyar gazdaság a kormány hibás gazdaságpolitikájának következtében konjunktúrában lényegesen rosszabbul teljesít az Európai Unió átlagához képest, mint a 2001-2003 közötti recessziós szakaszban. A magyar gazdaság a hibás kormányzati gazdaságpolitika következtében nem képes kihasználni a globális konjunktúrát, ezen belül az európai gazdaságok gyorsulását.

Tovább romlik a helyzet 2007-2008-ban, amikor a várhatóan továbbra is gyorsan növekvő európai uniós gazdaságokhoz képest a magyar GDP növekedési üteme 2 % alá esik. A konvergencia programban ugyan 2007-re 2,2 %-os, 2008-ra 2,6 %-os növekedési ütem szerepel, azonban a szakértők többsége szerint ez irreális: mindkét évben 2 % alatt lesz a magyar GDP növekedés, amennyiben a kormány ragaszkodik a konvergencia programban megjelölt megszorítási csomagokhoz. Miután az Európai Unió átlagos gazdasági növekedése idén a 2,5-3 %-os sávban lesz, és az előrejelzések szerint jövőre is 2,5 % körüli értéket ér el, így a magyar gazdaság 2 % alatti növekedésével már nem felzárkózó, hanem az európai átlaghoz képest lemaradó gazdaság lesz. Globális és európai konjunktúra idején ennél hitelesebb bizonyítványt egy rossz kormányzati politikáról nem lehet kiállítani.

Javaslat

Az Európai Unió gazdasági növekedésének gyorsulása éles ellentétben áll a magyar gazdaság lassulásával. Globális és európai konjunktúra idején ez a lehető legpontosabb jelzés arra vonatkozóan, hogy hibás a magyar kormány gazdaságpolitikája. Ennek alapján újból felhívjuk a parlamenti pártok és a kormány vezetőit: Magyarországon teljes gazdaságpolitikai fordulatra van szükség.

Trend

16. Amíg nincs euró, addig kifejezetten káros az ingatlanadó bevezetése

A kormány ingatlanadó bevezetését tervezi 2008-tól. A vagyonadók csoportjába tartozó ingatlanadó bevezetése azonban Magyarországon mindaddig több kárt okoz, mint hasznot, ameddig nincs stabil fizetőeszköz: az euró-zónához történő csatlakozásig közgazdaságilag káros az ingatlanadó bevezetése.

Háttér

A vagyonadók az Európai Unió átlagos adóbevételeinek 4 %-t adják, ezzel szemben a magyar adóbevételeknek csak töredékét. Ebből szűrték le pénzügyi szakemberek azt a javaslatot, hogy Magyarországon egy jelentős adóbevételi forrás lehet az ingatlanadó. Az évi 100-500 milliárd forint közé becsült ingatlanadó azonban a magyar lakástulajdoni struktúrában és a lakásépítések jelenlegi finanszírozási rendszerében több kárt okozna, mint amennyi hasznot hajtana az állami költségvetésnek.

Az ingatlanadó bevezetése – akár a 9 millió forint feletti értékkel bíró ingatlanok esetében, akár teljes körűen – azonnal és jelentős mértékben csökkentené a

lakásépítést, terhelné a háztartások szabadon felhasználható jövedelmét, és ennek hatása az államháztartásra is negatív lenne. Az ingatlanadó bevezetése csökkentené a költségvetés bevételeit az új lakások építésének csökkenésén keresztül, visszafogná a lakások felújítási tevékenységét, az ingatlanforgalmat, és csapást mérne a lakásfinanszírozási rendszerre is.

Ennek döntő oka az, hogy Magyarországon az ingatlanadó bevezetése egy hosszú évtizedek óta tartó lakossági felhalmozási folyamatot adóztatna meg: a mai ingatlanvagyon több évtizeden keresztül került felhalmozásra olyan időszakban – 1990 előtt – amikor más piacgazdasági vagyonszerzési és felhalmozási módok gyakorlatilag zárva voltak a magyar lakosság előtt. Ebből következően Magyarországon a személyi és családi vagyon döntő többsége ingatlanvagyonban fekszik. Ez mutatkozik meg abban is, hogy az Európai Unió átlagos szintjéhez képest csak töredéke a pénzügyi megtakarítások aránya Magyarországon.

A nemzeti valuta árfolyama a hibás gazdaságpolitika következtében bizonytalanná vált, és ezért a lakásfinanszírozásban a forint helyét már a devizahitelek vették át. A nemzeti valuta instabilitásának idején az ingatlanadó olyan többletkockázatot jelent, ami akár felére csökkentené az új lakások építését, befagyasztaná az ingatlanpiacot, és ezzel csökkentené a költségvetés bevételét. Amit a költségvetés nyerne az ingatlanadóval, azt elveszítené a lakás piac más területeiről érkező bevételeknél.

Javaslat

Az ingatlanadót szigorúan tilos bevezetni mindaddig, amíg Magyarország nem csatlakozik az euró-zónához, mert ez olyan többletkockázatot jelent a lakás piacon, amely visszafogja az építést és a forgalmazást: összességében több bevételkiesést jelent a költségvetésnek, mint amennyi többletbevételt hozna az ingatlanadó.